

ВПЛИВ ВНУТРІШНІХ І ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ НА РІВЕНЬ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

І. В. Родіонова

На сьогодні розвиток вітчизняних підприємств визначається особливостями функціонування їх інноваційного потенціалу, що потребує підвищення обґрунтованості розробки відповідних рішень для забезпечення сталого інноваційного розвитку. При цьому необхідно враховувати не лише вплив складових елементів (ресурсне забезпечення) інноваційного потенціалу підприємств, але й фактори, що визначають розвиток інноваційного потенціалу підприємства.

Огляд сучасної вітчизняної економічної літератури дає підстави стверджувати, що на сьогодні практично відсутня детальна класифікація факторів, які впливають на рівень інноваційного потенціалу як загалом в економіці, так і в легкій промисловості зокрема. Певні спроби такого аналізу містяться у працях О. І. Амоші, В. М. Гейця, В. Й. Жежухи, М. А. Йохни, О. Є. Кузьміна, О. Г. Мельник, Л. В. Михайлюк, В. В. Стадник, Л. І. Федулової [1–6].

Актуальність проблеми реальної оцінки факторів, які впливають на інноваційний потенціал підприємств легкої промисловості та відсутність класифікації цих факторів, зумовлює формулювання цілей даної статті, що полягають у визначенні сутності та виявленні основних факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, які здійснюють вплив на його формування.

Відповідно до досліджень Л. І. Федулової, «на здійснення інноваційних заходів на промислових підприємствах у складних умовах сучасної економічної ситуації в державі впливає цілий комплекс як зовнішніх, так і внутрішніх факторів. З позицій системного підходу такі фактори можна згрупувати так:

техніко-економічні, організаційно-управлінські, регуляторні, соціально-психологічні, інформаційно-комунікаційні» [2, с. 332].

Аналіз літературних джерел дає змогу поділити всі фактори впливу на рівень інноваційного потенціалу підприємства за ознакою середовища впливу на дві групи: фактори, які діють у межах підприємства (фактори внутрішнього середовища), та ті, що діють поза підприємством (фактори зовнішнього середовища) [5, с. 32]. З огляду на це, пропонуємо виділяти внутрішні та зовнішні фактори впливу на рівень інноваційного потенціалу підприємства. До внутрішніх факторів віднесемо мікроекономічні, до зовнішніх – макроекономічні фактори.

Проведений аналіз статистичних даних на таких підприємствах легкої промисловості, як ВАТ «Володарка», ВАТ «Текстерно» та ВАТ «Херсонський бавовняний комбінат» дозволяє виділити такі три блоки макроекономічних факторів впливу на рівень інноваційного потенціалу підприємства:

- державне регулювання умов інноваційної діяльності;
- загальна економіко-політична ситуація в країні;
- загальний стан світового ринку.

Разом з тим кожен із них можна розділити на сукупність факторів, що в різній мірі визначають інноваційні можливості підприємств і результати впровадження інновацій.

Найбільший вплив на макроекономічні фактори впровадження нововведень таких підприємств як ВАТ «Володарка», ВАТ «Текстерно» та ВАТ «Херсонський бавовняний комбінат» справляє загальна економіко-політична ситуація в країні.

Фактичне фінансування науково-технічної діяльності з державного бюджету протягом останніх п'яти років не перевищує 1 % від ВВП, тоді як Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» передбачено 1,7 %.

На досліджуваних нами підприємствах прояви недобросовісної конкуренції на внутрішньому ринку спричиняють завищення цін, спонукають продавати низькоякісну продукцію.

Основним негативним фактором, що вплинув на конкурентоспроможність продукції ВАТ «Володарка», ВАТ «Текстерно» та ВАТ «Херсонський бавовняний комбінат», стало ввезення в Україну товарів сумнівної якості й за низькими цінами із країн Сходу – Китаю, Туреччини. Кількість таких завезених товарів щороку неухильно зростає. Другим негативним фактором є присутність на ринку великої кількості одягу й взуття «секонд-хенд», який щороку збільшується. Також негативним чинником стає контрабандне ввезення товарів на митну територію України, яке свідчить про невідповідність митних статистик країн-імпортерів і України.

Серед макроекономічних факторів впливу на інноваційну діяльність таких підприємств як ВАТ «Володарка», ВАТ «Текстерно» та ВАТ «Херсонський бавовняний комбінат» відзначено нестабільність і неоднозначність багатьох законодавчих актів, що створює небезпеку як для господарської діяльності підприємств загалом, так і для інноваційної діяльності зокрема. Наслідком подібних законодавчих перетворень стало істотне скорочення виробництва. За даними досліджуваних нами підприємств, у натуральному вираженні скоротилось виробництво швейних виробів на ВАТ «Володарка» на 1,7 %, прядіння бавовняних волокон на ВАТ «Текстерно» – на 3,2 %, виробництво бавовняних тканин на ВАТ «Херсонський бавовняний комбінат» – на 4,7 %.

Аналіз стану ВАТ «Володарка», ВАТ «Текстерно» та ВАТ «Херсонський бавовняний комбінат» засвідчує, що, крім факторів зовнішнього середовища, існує значна кількість, стримуючих інноваційний розвиток, факторів на рівні підприємства. Вплив макроекономіч-

них факторів на рівень інноваційного потенціалу підприємств легкої промисловості представлено на рис.

Фактори, що впливають на інтенсивність інноваційного процесу на мікрорівні, доцільно згрупувати таким чином: виробничі, фінансові, організаційні, кадрові, науково-технологічні, маркетингові.

Аналіз фінансових факторів показує, що інноваційна діяльність значною мірою залежить від наявності власних фінансових ресурсів та інноваційної спрямованості інвестицій, а також загальної платоспроможності господарського суб'єкта. На нашу думку, основними причинами низького рівня інноваційної діяльності аналізованих підприємств ВАТ «Володарка», ВАТ «Текстерно» та ВАТ «Херсонський бавовняний комбінат» є суттєві ресурсні обмеження, що виявляються у відсутності достатніх власних коштів у підприємств, високі відсоткові ставки на кредит, високі ризики, які перешкоджають отриманню кредитів. Серед досліджуваних нами підприємств фінансовий потенціал є найвищим у ВАТ «Володарка» і становить 0,3 %, а найнижчим він виявився у ВАТ «Херсонський бавовняний комбінат» – 0,1 %.

Серед позитивних тенденцій варто відмітити те, що ВАТ «Херсонський бавовняний комбінат» у рамках технологічного парку «Текстиль» залучений до двох інвестиційних проектів, у разі виконання яких планується розробити новітні технології та виробництво конкурентоспроможних текстильних матеріалів нового асортименту, в тому числі спеціального призначення.

На ВАТ «Володарка», ВАТ «Текстерно» та ВАТ «Херсонський бавовняний комбінат» із кожним роком спостерігається все більша незадоволеність кваліфікаційним рівнем персоналу, а також відсутність засобів комунікації між підприємствами і їхніми науковими організаціями для виконання спільних інноваційних проектів. Те, що на досліджуваних підприємствах і надалі залишається досить невисокий рівень сприйняття інновацій, є свідченням браку інноваційних менеджерів і креативних управлінців.

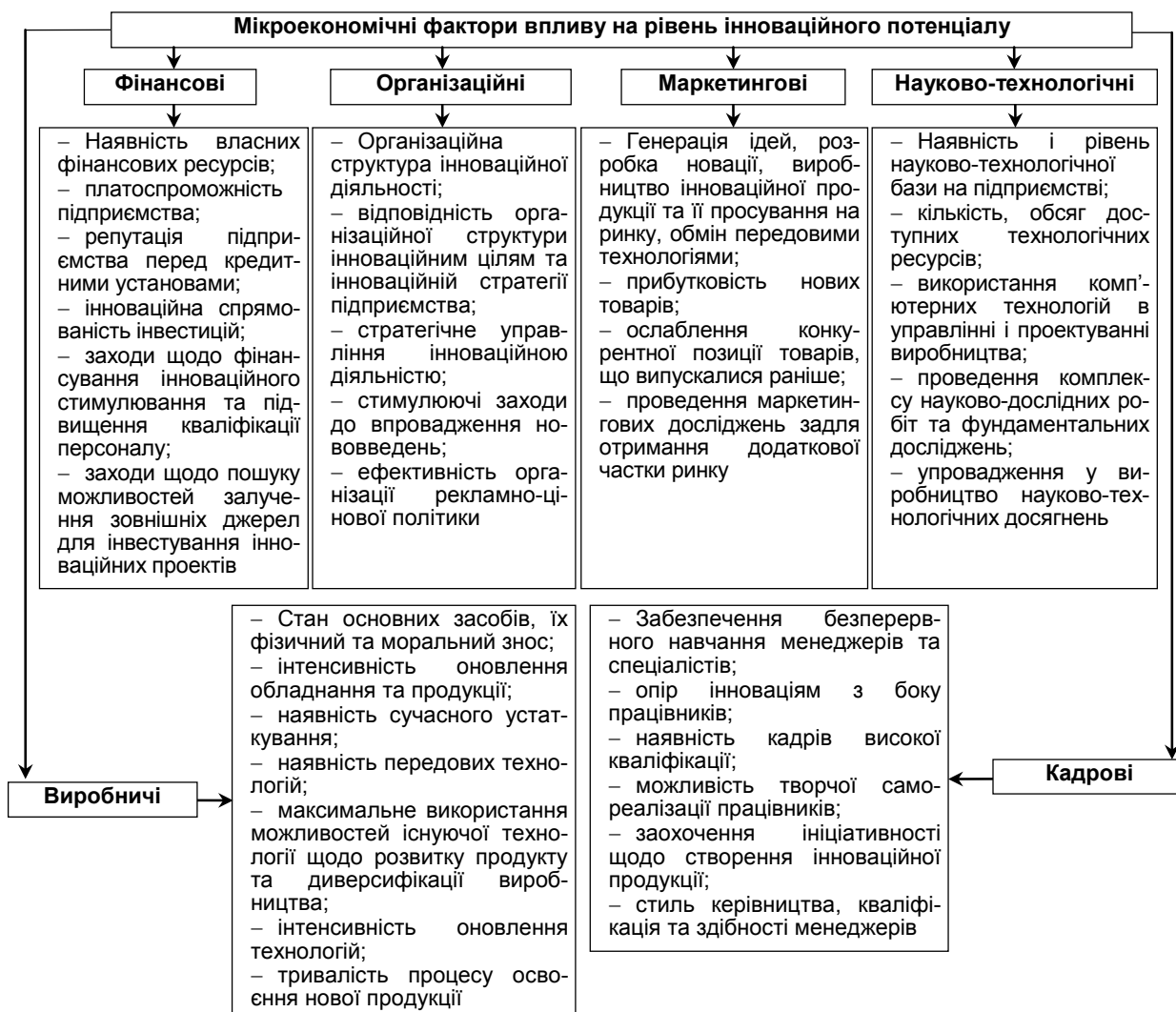

Рис. Вплив мікроекономічних факторів на рівень інноваційного потенціалу на ВАТ «Володарка», ВАТ «Текстерно» та ВАТ «Херсонський бавовняний комбінат» (власна розробка автора)

На підвищення інноваційного потенціалу аналізованих підприємств значною мірою впливають такі фактори: недостатній рівень наукового персоналу для створення нових розробок і продуктів; відсутність центрів підвищення кваліфікації інноваційних менеджерів; нестача коштів підприємств на підготовку персоналу.

Так, зокрема, серед досліджуваних нами підприємств найвищим є науковий потенціал на ВАТ «Текстерно», що становить 1,6 % і визначається відсотком чисельності персоналу, що займається дослідженнями та розробками (1,3 %) та відсотком докторів та аспірантів у загальній чисельності персоналу (0,3 %). Найнижчим показник наукового потенціалу

виявився на ВАТ «Володарка», що становить 0,9 % (0,8 і 0,1 % відповідно).

Для ВАТ «Володарка», ВАТ «Текстерно» та ВАТ «Херсонський бавовняний комбінат» позитивний ефект може дати також розроблення системи усунення опору інноваціям через реформування інноваційної організаційної культури та створення заохочувальної системи управління інноваційними ідеями та пропозиціями.

Таким чином, для досліджуваних нами підприємств необхідною є концентрація уваги на факторах, що впливають на рівень інноваційного потенціалу та пошук способів розв'язання проблем, пов'язаних зі спадом прибутку. Єдиним прийнятним виходом є

орієнтація підприємств на випуск нової продукції, закупівлю новітніх технологій і пошук необхідних для цього інвестицій, що підтверджується багатьма спеціалістами.

Зважаючи на те, що на реалізацію більшості заходів з підвищення інноваційного потенціалу аналізованих нами підприємств потрібні значні фінансові вкладення, подальші дослідження будуть стосуватися вибору пріоритетних напрямів для конкретного підприємства із застосуванням на основі оцінки складових елементів (ресурсів) інноваційного потенціалу за ступенем його впливу на результати діяльності та конкурентні переваги.

Таким чином, будуть комплексно оцінюватися результати діяльності конкретного підприємства із формуванням економічних механізмів і організаційних форм підвищення інноваційного потенціалу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амоша О. І. Інноваційний шлях розвитку України: проблеми та рішення / О. І. Амоша // Економіст. – 2005. – № 6. – С. 28–32.
2. Федулова Л. І. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика : монографія / Л. І. Федулова. – К. : Основа, 2005. – 552 с.
3. Йохна М. А. Економіка і організація інноваційної діяльності : [навч. посіб.] / М. А. Йохна, В. В. Стадник. – К. : Академія, 2005. – 400 с.
4. Жежуха В. Й. Чинники стримування інноваційної активності підприємств машинобудування / В. Й. Жежуха, Л. В. Михайлюк // Інноваційний розвиток економіки і фінансів України в умовах глобалізації : зб. наук. пр. Міжнар. наук.-практ. конф., 22–24 трав. – Хмельницький : Хмельницьк. екон. ун-т., 2008. – С. 109–110.
5. Кузьмін О. Є. Теоретичні та прикладні засади менеджменту : [навч. посіб.] / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. – 2-е вид. доп. і перероб. – Львів : Інтеллект-Захід, 2003. – 352 с.
6. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України: Інноваційно-технологічний розвиток економіки : в 3 т. / за ред. В. М. Гейця, В. П. Семиноженка, Б. Є. Кваснюка. – К. : Фенікс, 2007. – Т. 2. – 564 с.

УДК 658.1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

М. Є. Ігошина

Ключовим аспектом організації управління підприємством є створення структури підприємства, елементи якої функціонують і розвиваються як єдине ціле. При розподілі завдань і функцій, прав і обов'язків працівників відбувається рух інформації і приймаються управлінські рішення [1].

Стратегія підприємства конкретизується у формалізованих документах і реалізується за допомогою організаційної структури управ-

ління, що передбачає лінійне, функціональне, тимчасове або інші підпорядкування, а також необхідне узгодження при прийнятті окремих управлінських рішень. Регламентуючі документи в цій системі є елементом організаційної структури управління, за допомогою яких прописуються повноваження, функції, відповідальність під кожен посаду (у разі використання посадових інструкцій) [2].